

Tlačová správa
Luxemburg 5. júla 2021

Európski daňoví poplatníci musia príliš často platiť namiesto znečisťovateľov

V súlade so zásadou „znečisťovateľ platí“ musia znečisťovatelia znášať náklady na znečistenie vyplývajúce z ich činností. Podľa správy, ktorú dnes uverejnil Európsky dvor audítorov (EDA), to však v EÚ nie je vždy tak. Hoci sa táto zásada vo všeobecnosti odzrkadľuje v environmentálnych politikách EÚ, jej rozsah zostáva neúplný a v jednotlivých sektoroch a členských štátoch sa uplatňuje nerovnomerne. Audítori preto poukazujú na to, že na financovanie sanačných opatrení sa niekedy využívajú verejné finančné prostriedky – namiesto finančných prostriedkov znečisťovateľov.

V EÚ sú potenciálne kontaminované takmer 3 milióny lokalít, najmä priemyselnou činnosťou a spracovaním a likvidáciou odpadu. Šesť z desiatich útvarov povrchových vôd, ako sú rieky a jazerá, nie je v dobrom chemickom a ekologickom stave. Znečistenie ovzdušia, ktoré predstavuje veľké riziko pre zdravie v EÚ, poškodzuje aj vegetáciu a ekosystémy. To všetko znamená značné náklady pre občanov EÚ. Podľa zásady „znečisťovateľ platí“ sú znečisťovatelia zodpovední za znečistenie a environmentálne škody, ktoré spôsobia. Znečisťovatelia sú zároveň aj tí, ktorí majú znášať súvisiace náklady, a nie daňoví poplatníci.

„Na účinné a spravodlivé plnenie ambícií európskeho ekologického dohovoru musia znečisťovatelia platiť za poškodenie životného prostredia, ktoré spôsobia“, uviedol Viorel Ștefan, člen Európskeho dvora audítorov zodpovedný za správu. „Doteraz však museli európski daňoví poplatníci príliš často znášať náklady, ktoré mali zaplatiť znečisťovatelia.“

Audítori zistili, že zásada „znečisťovateľ platí“ je jednou z hlavných zásad, z ktorých vychádzajú environmentálne právne predpisy a politiky EÚ, ale uplatňuje sa nerovnomerne a v rôznej miere. Zatiaľ čo smernica o priemyselných emisiách sa vzťahuje na zariadenia, ktoré najviac znečisťujú životné prostredie, väčšina členských štátov neberie zariadenia na zodpovednosť, ak je poškodenie životného prostredia spôsobené povolenými emisiami. Podľa smernice sa nevyžaduje ani to, aby priemyselné zariadenia hradili náklady na vplyv zvyškového znečistenia, ktoré sa vyplhali na stovky miliárd eur. Podobne právne predpisy EÚ o odpadoch zahŕňajú zásadu „znečisťovateľ platí“ napríklad prostredníctvom „rozšírenej zodpovednosti výrobcov“. Audítori

Účelom tejto tlačovej správy je prezentovať hlavné body osobitnej správy Európskeho dvora audítorov. Úplné znenie správy je uverejnené na webovom sídle eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

ale poznamenávajú, že na preklenutie nedostatku finančných prostriedkov sú často potrebné značné verejné investície.

Znečisťovatelia tiež nenesú v plnej miere náklady súvisiace so znečistením vody. Domácnosti v EÚ zvyčajne platia najviac, aj keď spotrebúvajú len 10 % vody. Zásada „znečisťovateľ platí“ sa naďalej ťažko uplatňuje v prípade znečistenia pochádzajúceho z plošných zdrojov, napríklad z poľnohospodárstva.

Veľmi častým javom je, že ku kontaminácii lokalít došlo tak dávno, že znečisťovatelia už neexistujú, nie je možné ich identifikovať alebo ich nemožno brať na zodpovednosť. Toto „historické znečistenie“ je jedným z dôvodov, prečo EÚ musela financovať sanačné projekty, ktoré mali hradiť znečisťovatelia. Čo je ešte horšie, verejné prostriedky EÚ sa používajú aj v rozpore so zásadou „znečisťovateľ platí“, napríklad keď sa orgánom v členských štátoch nepodarilo presadiť právne predpisy v oblasti životného prostredia a donútiť znečisťovateľov, aby platili.

Audítori napokon zdôrazňujú, že ak podniky nemajú dostatočné finančné zabezpečenie (napr. poistenie environmentálnej zodpovednosti), existuje riziko, že náklady na environmentálne čistenie nakoniec budú znášať daňoví poplatníci. K dnešnému dňu len sedem členských štátov (Česká republika, Írsko, Španielsko, Taliansko, Poľsko, Portugalsko a Slovensko) požaduje poskytnutie finančného zabezpečenia pre niektoré alebo všetky environmentálne záväzky. Na úrovni EÚ však takéto záruky nie sú povinné, čo v praxi znamená, že daňoví poplatníci sú nútení hradiť náklady na sanáciu, keď sa spoločnosť, ktorá spôsobila environmentálnu škodu, dostane do platobnej neschopnosti.

Základné informácie

Na plnenie cieľov EÚ v oblasti zmeny klímy a životného prostredia je vyhradená významná časť rozpočtu EÚ. V období 2014 – 2020 bolo približne 29 mld. EUR z politiky súdržnosti EÚ a programu LIFE osobitne zameraných na ochranu životného prostredia.

Osobitná správa č. 12/2021: *Zásada „znečisťovateľ platí“: nejednotné uplatňovanie v rámci politik a opatrení EÚ v oblasti životného prostredia* je dostupná v 23 jazykoch EÚ na webovom sídle EDA (eca.europa.eu). Táto správa sa nezameriava na odvetvie energetiky a klímy, keďže tieto témy boli predmetom viacerých osobitných správ, ktoré EDA nedávno vydal, ako je osobitná správa o [systéme EÚ na obchodovanie s emisiami](#) a osobitná správa o [znečistení ovzdušia](#). Pred dvoma týždňami EDA uverejnil aj správu o [zmene klímy a poľnohospodárstve](#) v EÚ. Dnešná správa je však prvou správou, v ktorej bola osobitne preskúmaná zásada „znečisťovateľ platí“.

EDA prezentuje svoje osobitné správy Európskemu parlamentu a Rade EÚ, ako aj iným zainteresovaným stranám, napríklad národným parlamentom, subjektom z oblasti priemyslu a zástupcom občianskej spoločnosti. Veľká väčšina odporúčaní, ktoré v našich správach predkladáme, sa zavádza do praxe.

Kontakt pre tlač

Tlačové oddelenie EDA: press@eca.europa.eu

- Vincent Bourgeois: vincent.bourgeois@eca.europa.eu - Mobil: (+352) 691 551 502
- Claudia Spiti: claudia.spiti@eca.europa.eu - Mobil: (+352) 691 553 547